

Αργεντινή: Δημοσιογραφία και προπαγάνδα

του Dario Aranda (Μετάφραση: barikat)

Σε αυτή τη στήλη, ο Darío Aranda γράφει για μια πραγματικότητα στην οποία συγκλίνουν τόσο η "επίσημη" όσο και η "αντιπολιτευόμενη" δημοσιογραφία. Περιγράφοντας δύο καταστάσεις σε ζητήματα οικονομικής δημοσιογραφίας, γράφει: «οι δημοσιογράφοι που καλύπτουν ζητήματα γεωργίας ποτέ δεν επισκέπτονται τις οικογένειες των μικρών γεωργών που στοχοποιούνται από τους ψεκασμούς και τις εξώσεις. Επίσης, οι δημοσιογράφοι που καλύπτουν τη βιομηχανία πετρελαίου δε δείχνουν ποτέ τα πρόσωπά τους στις κοινότητες Μαπούτσε, όπου οι άνθρωποι φέρουν βαρέα μέταλλα στο αίμα τους και πεθαίνουν από ασθένειες που σχετίζονται με το πετρέλαιο». Η δημοσιογραφία του ηλεκτρονικού υπολογιστή αντιμετωπίζει τα προβλήματα της μεσαίας αστικής τάξης με διαφορετικό τρόπο από ότι τα δεινά ενός μικροκαλλιεργητή ή ενός αυτόχθονα».

Η μεγάλη παγκόσμια αγρο-εταιρεία ανακοίνωσε ότι θα εισάγει στην αγορά ένα νέο σπόρο σόγιας, με περισσότερα αγροχημικά τα οποία υπόσχονται μεγαλύτερη αποδοτικότητα. Μια σειρά δημοσιογράφων επανέλαβε την εταιρική ρητορική και επικρότησε την εισαγωγή του νέου σπόρου σόγιας. Δεν ενδιαφέρονται για την γελοία διαδικασία έγκρισης των μεταλλαγμένων και των αγροχημικών(που βασίζεται σε μελέτες από τις ίδιες εταιρείες), ούτε αναφέρονται στη σχέση εξάρτησης με τους αγρότες μια σχέση που είναι αποτέλεσμα αυτής ακριβώς της πολιτικής, και αναφέρονται ελάχιστα ή καθόλου στις αλληπάλληλες αγροτικές εξώσεις, στην εκκαθάριση των δασών από τους ιθαγενείς, ή την εξάντληση του εδάφους. Τους αρέσει να αυτοαποκαλούνται «αγροτικοί δημοσιογράφοι» ή, με περισσότερο στόμφο, «δημοσιογράφοι της υπαίθρου».

Και κατ'εικόνα και ομοίωση τους, πράττουν και οι νέοι δημοσιογράφοι «του πετρελαίου». Αν και δεν περιγράφουν τους εαυτούς τους με αυτούς τους όρους, επαναλαμβάνουν την εταιρική ρητορική, παπαγαλίζουν λέξεις όπως «οι πηγές νερού δεν θα επηρεαστούν», ενώ αποφεύγουν να αναφέρονται στις περιβαλλοντικές καταστροφές που οι πολυεθνικές αυτές- που έρχονται στην Αργεντινή- έχουν προκαλέσει σε όλο την κόσμο. Είναι δικαιολογημένη ακόμη και τη βίαιη αστυνομική καταστολή του 2013 μπροστά στην επαρχιακή νομοθεσία του Neuquén [1]. Ένας συνδυασμός αθέμιτων πρακτικών και της συνενοχής.

Αυτοί οι δημοσιογράφοι επευφημούσαν την καταβολή 5,000,000,000 δολαρίων στη Repsol [2]για την απαλλοτρίωση της YPF[3], αλλά δεν ανέφεραν την εταιρική εκκαθάριση ή τον τεράστιο περιβαλλοντικό έλλειμμα, το οποίο θα μειώσει σταδιακά την απόδοση πετρελαιοειδών. Αυτοί οι δημοσιογράφοι μετέδιδαν την άποψη της εταιρείας, χωρίς να διατυπώνουν ερωτήσεις, αλλά παρέμεναν σιωπηλοί (ή παραπλανητικοί) σχετικά με τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που διαπράττονται εναντίον των αυτοχθόνων πληθυσμών. Οι δημοσιογράφοι που ονομάζουν περιφρονητικά ως «οικολόγους» τις μητέρες που έχουν ψεκαστεί με τα φυτοφάρμακα και έχουν δει τα μωρά τους πεθαίνουν, ακτιβιστές που υπερασπίζονται το τόπο που ζουν και μάχονται κατά των εξορύξεων, ολόκληρες οικογένειες που αντιμετωπίζουν τη απέλαση λόγω των φραγμάτων ή των δασικών επιχειρήσεων.

Σύμπτωση 1η: Οι επιχειρήσεις (γεωργία, κτηνοτροφία, και υδρογονάνθρακες) αγοράζουν απλόχερα τη διαφήμιση στο ραδιόφωνο και στα καλωδιακά προγράμματα. Οι διαφημίσεις δεν εξαγοράζουν την πολιτική των καναλιών, αλλά –μέσω της διαφήμισης-δημιουργούν ευνοϊκούς όρους για αυτούς . Οι κριτικές δεν εμφανίζονται πλέον όπως στο παρελθόν, ή δεν εμφανίζονται καθόλου.

Σύμπτωση 2 η : οι δημοσιογράφοι που καλύπτουν ζητήματα γεωργίας ποτέ δεν επισκέπτονται τις οικογένειες των μικρών γεωργών που αφανίστηκαν από τους ψεκασμούς και τις εξώσεις .Επίσης, οι δημοσιογράφοι που καλύπτουν τη βιομηχανία πετρελαίου δε δείχνουν ποτέ τα πρόσωπά τους στις κοινότητες Μαπούτσε, όπου οι άνθρωποι φέρουν βαρέα μέταλλα στο αίμα τους και πεθαίνουν από ασθένειες που σχετίζονται με το πετρέλαιο». Η δημοσιογραφία του ηλεκτρονικού υπολογιστή αντιμετωπίζει τα προβλήματα της μεσαίας αστικής τάξης με διαφορετικό τρόπο από ότι τα δεινά ενός μικροκαλλιεργητή ή ενός αυτόχθονα.

Η συντακτική πολιτική των μέσων μαζικής ενημέρωσης είναι σαφής. Κανένας δημοσιογράφος δεν υποχρεώθηκε να μιλήσει κατευθυνόμενα , ή, ακόμη χειρότερα, κανένας δημοσιογράφος δεν υποχρεώθηκε να πει ψέματα. Οι δημοσιογράφοι δεν μπορούν να ισχυριστούν ότι πήραν εντολές ώστε να αποκρύψουν τι συμβαίνει. Γιατί κανένας δημοσιογράφος να επαναλαμβάνει τη ρητορική των αγρο-πολυεθνικών και να συγκαλύπτει τις συνέπειες της εφαρμογής αυτής της πολιτικής; Τι θα έκανε έναν εκδότη να αναπτύσσει ύποπτες συναλλαγές με τον επικεφαλής μιας πετρελαϊκής εταιρίας και να συμμετέχει σε δόλια συμφωνία με έναν εκπρόσωπο από τις κοινότητες Μαπούτσε που περιέγραψε πώς η εταιρεία έχει ρημάξει έδαφός τους και έχει αποδεκατίσει την πόλη τους;

Τόσο οι αγροτικοί συντάκτες όσο και εκείνοι που καλύπτουν το πετρελαϊκό ρεπορτάζ αποτελούν μέρος αυτής της πολιτικής που καθοδηγείται από εταιρίες και κυβερνήσεις. Αυτή η πολιτική απαιτεί τη θυσία των εδαφών καθώς και τις ζωές εκείνων που υπερασπίζονται αυτά τα εδάφη.

Κατά τη διάρκεια των πρόσφατων κινητοποιήσεων των εκπαιδευτικών, ο συνάδελφος και δάσκαλος της δημοσιογραφίας Adrián Figueroa Díaz έφτασε στη καρδιά του προβλήματος: «Κυβερνητικοί και της αντιπολιτευόμενοι δημοσιογράφοι υπερασπίζονται τα συμφέροντα των πολιτικών και της εταιρικής εξουσίας. Γιατί συμβαίνει αυτό; Επειδή δεν το αμφισβητούν. Γιατί συμβαίνει αυτό; Επειδή επιβιώνουν από αυτούς. Γιατί συμβαίνει αυτό; Επειδή δεν ενδιαφέρονται για έναν αγώνα που είναι άγνωστο και ξένο προς αυτούς. Γιατί συμβαίνει αυτό; Επειδή σχεδόν κανένας από τους παρουσιαστές ειδήσεων ή τους συντάκτες ειδήσεων δεν εμπλέκεται σε κανένα αγώνα. Και αυτή η ταξικότητα στο πλαίσιο του επαγγέλματος αποδεικνύεται από τη χαμηλού επίπεδου ηθικολογία και τη ρητορική της μεσαίας τάξης που χρησιμοποιούν. Τα πιο δημοφιλή μέσα μαζικής ενημέρωσης και οι πιο δημοφιλείς δημοσιογράφοι έχουν αναδειχθεί στα πιο αντιδραστικά «εργαλεία» στη προσπάθεια αποσιώπησης των κοινωνικών αγώνων.

Μια προσεκτική ματιά στα επιτεύγματα των τελευταίων ετών μας οδηγεί στη συζήτηση σχετικά με το ρόλο των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Έχει καταστεί σαφές στην κοινωνία , ίσως περισσότερο από ποτέ, ότι οι εταιρείες θέτουν ως προτεραιότητα τα οικονομικά και πολιτικά τους συμφέροντα πριν από οτιδήποτε άλλο.

Ένα ζήτημα που είναι ακόμη αδιευκρίνιστο, και πρέπει να αποσαφηνιστεί επείγοντως, είναι ο ατομικός ρόλος των δημοσιογράφων σε αυτά τα μέσα ενημέρωσης. Όχι μόνο εκείνοι που

εργάζονται για τις "μεγάλες εταιρείες", αλλά όλοι εμείς που αποτελούν μέρος των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Οι άνθρωποι που εργαζόμαστε στον Τύπο χρωστάμε στους ανθρώπους μια βαθιά αυτοκριτική ματιά. Το οφείλουμε ιδιαίτερα σε εκείνους που υφίστανται παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους και οι περιπέτειες τους δε βρήκαν κάποια δημοσιογραφική ανταπόκριση . Οφείλουμε επίσης μια αυτοκριτική για τη νέα γενιά των συναδέλφων, έτσι ώστε να καταστεί σαφές ότι οι δημοσιογράφοι δεν είναι οι εκφραστές καμιάς πολιτικής ή οικονομικής δύναμης.

[1] Το 2013, στη νότια επαρχία Νεουκέν, διαδηλωτές αντιμετώπισαν τη κρατική καταστολή ενώ διαδήλωναν εναντία στη συμφωνία μεταξύ της επαρχίας και της YPF (η εθνική εταιρεία πετρελαίου) για την εκμετάλλευση των κοιτασμάτων πετρελαίου σε συνεργασία με τη Chevron.

[2] Repsol: Εταιρία πετρελαιοειδών παγκόσμιας εμβέλειας .

[3] YPF : εταιρεία ενέργειας της Αργεντινής, που ασχολείται με την εξερεύνηση και παραγωγή πετρελαίου και φυσικού αερίου, καθώς και τη μεταφορά, τη διύλιση και την εμπορία προϊόντων πετρελαίου και φυσικού αερίου.